

Regeringen
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

REMISS: Betänkande av utredningen om kvalitetssäkring av forskning och utveckling vid statliga myndigheter (SOU 2012:20)

Kunglig. Vitterhetsakademien har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad rapport och lämnar härmed synpunkter i anslutning till några för akademien särskilt angelägna punkter.

1. Allmänt

Det är bra att den forskning som utförs vid arkiv, bibliotek och museer uppmärksammas. Den är viktig för de institutioner där den bedrivs, och den utgör ett väsentligt komplement till den forskning som bedrivs vid universitet och högskolor. Den humanistiska forskningen får visserligen litet utrymme i utredningen, men mot bakgrund av utredningens omfång och relationen till övriga och mer omfattande sektorer är detta naturligt. Dock är det uppenbart att kunskapen om forskningen inom detta område är begränsad. I sammanhanget kan påpekas det egenartade i att biblioteksverksamheten, symboliserad av Kungl. Biblioteket, sorteras in under museiverksamheten.

2. Infrastrukturens vetenskaplighet

Under p. 5.4 behandlar utredningen begreppet FoU. Där hävdas att det som anges som huvuddelen av forskningen vid museerna, "uppbyggnad och vidmakthållande av forskningsinfrastruktur eller insamling av primärdata", inte utgör forskning i sig, även om momenten är nödvändiga instrument för att skapa forskning av hög internationell klass.

Denna syn på viktiga moment i kulturarvsmyndigheternas verksamhet förekommer inte sällan, men den stämmer inte med ambitioner och arbete inom en betydande del av området. Urval bygger på kunskap om forskningens krav, och bevarandeinsatser förutsätter forskning och utveckling av teknik och metod. Utgivning av källmaterial har alltid letts av kvalificerad och vetenskapligt skolad expertis.

3. Forskarutbildad personal

Under p 4.9, 4.10 och 5.7 ges viktiga reflektioner rörande behovet av forskarutbildad personal: "Myndighetsforskningen utförs företrädesvis av disputerad personal. Vid mina kontakter med myndigheterna har det emellertid oroväckande ofta framförts farhågor för att det i framtiden blir allt

svårare att hitta kompetent personal för befattningar kopplade till de forskningsrelaterade tjänsterna" (p 5.7).

Detta stämmer i hög grad för arkiv, bibliotek och museer. Tidigare rekryterades forskarutbildad personal med utbildning i traditionella humanistiska ämnen (t.ex. historia och litteraturvetenskap). Detta har under senare decennier ersatts av rekrytering från nya professionsinriktade ämnen som arkivvetenskap, biblioteks- och informationsvetenskap samt museologi. Detta gäller i särskilt hög grad vid arkiv och bibliotek. Problemet är att studenterna inom dessa ämnen i regel avbryter studierna efter examen på grundnivå, varefter de direkt rekryteras till myndigheterna. Forskarutbildningen är här mycket svag och antalet disputerade obetydligt.

Till stor del genom finansiering med externa medel har under senare år anställts ett antal postdoktorala forskare med utbildning i traditionella ämnen, men på sikt är prognosen mycket dålig. Om vetenskaplig standard skall upprätthållas inom denna sektor, är det nödvändigt att åtgärder genomförs för att stärka forskarutbildningen inom de nya professionsämnena.

4. Externfinansiering

Under p 5.6.2 anges att museerna är framgångsrika när det gäller att konkurrera om medel från externa finansiärer. Detta skulle även kunna sägas om myndigheter inom arkiv- och biblioteksområdena. Samtidigt är det en svaghet att stor del av den vetenskapligt utbildade personalen är finansierad genom tidsbegränsade externa anslag. Detta är ytterligare ett skäl att stärka forskarutbildningen inom de nya professionsämnena.

5. Nätverk för FoU-myndigheter

Under p 5.7 påtalas vidare bristen på myndighetsövergripande samverkan i frågor knutna till forskningsverksamhet. Detta leder till förslaget att regeringen skulle uppdra åt Vetenskapsrådet att konstruera ett myndighetsövergripande nätverk. Nätverket skulle vara ett forum för kunskaps- och erfarenhetsutbyte när det gäller gemensamma FoU-frågor.

Mot detta skulle kunna hävdas att de myndigheter inom arkiv-, biblioteks- och museiområdet som bedriver forskning i regel har referensgrupper med externa forskare, samt att det mellan dessa myndigheter förekommer ett starkt samarbete i forskningsfrågor. Men ett vidare samarbete med Vetenskapsrådet som huvudman skulle främja gemensamma värden samt dessutom bidra till att ge legitimitet åt den forskning som är kvalificerad och utförs på god vetenskaplig grund. Akademien stöder därför detta förslag.

Denna remiss har bearbetats av akademiens ständige sekreterare Erik Norberg.

Gunnel Engwall
Akademiens preses